

Høringsvars skjema: Nasjonal e-helsestrategi for helse- og omsorgssektoren

Det vedlagte høringsdokumentet oppsummerer fire tema som vi ønsker tilbakemelding på:

- Strategiens rolle
- Visjon, overordnende mål og målgrupper
- Fem prioriterte strategiske mål med målindikatorer
- Strategisk styring og oppfølging av strategien

Der høringsinstansen har innspill, er det ønskelig med begrunnelse og eventuelt forslag til endringer.

Merk skjemaet med «Saksnummer 22/414», lagre som PDF og send på e-post til postmottak@ehelse.no

Frist: 01.10.2022

Kryss av for type organisasjon/virksomhet:

- Statlig etat, ombud eller fagråd
- Fylkeskommune/Statsforvalteren
- Kommune/KS
- RHF/Helseforetak
- Fag- og interesseorganisasjoner
- Pasient- og brukerorganisasjon
- Forskning- og utdanningsorganisasjon
- Privatperson
- Privat virksomhet/næringsliv
- Annen enn nevnt ovenfor

Kontaktinformasjon

Navn på virksomheten (statlig etat, kommune, privatperson osv.): Senter for e-helse, Universitetet i Agder

Kontaktperson: Elin Thygesen

E-postadresse: elin.thygesen@uia.no

Vi viser til Høringsnotatet av 31. mai 2022 med ref. 22/414, med forslag til ny nasjonal e-helsestrategi. Senter for e-helse takker for anledningen til å gi innspill til den nasjonale e-helsestrategien.

Senter for e-helse er et av Universitetet i Agders prioriterte forskningsmiljø og har som sin visjon å drive praksisnær, brukerorientert forskning og behovsdrivet utvikling med høy faglig kvalitet. Vår forskning viser at svært mye e-helserelatert innovasjon springer ut av møtet mellom helsetjenesten og den enkelte pasient. Vårt utgangspunkt er at slik brukernær innovasjon er og bør fortsette å være sentralt for e-helsefeltet. Dagens politikk, regelverk og infrastrukturer bør tilrettelegge for dette, og pasient-sentrerte løsninger og tjenester bør i større utstrekning tas i bruk.

1) Kan dere stille dere bak de fem strategiske målene, gitt strategiens rolle for å skape en felles langsiktig og forutsigbar retning for digitalisering på tvers av aktørene i helse- og omsorgssektoren?

Ja, utdyp gjerne

Nei, utdyp gjerne

Vet ikke, utdyp gjerne

- Senter for e-helse ved Universitetet i Adger stiller seg bak målene i strategien. De gir et godt bilde av ambisjonene på e-helseområdet og kan fungere som et verktøy for å skape et felles målbilde for hva sektoren ønsker å oppnå. Samtidig er det vanskelig å se hvor godt strategien fungerer med tanke på å styre arbeidet for måloppnåelse i en felles retning. Slik sett fungerer strategien mer som en visjon enn som en strategi da den i liten grad gir retning for prioriteringer. Hvorfor gjenspeiles ingen av de pågående store initiativene for å løse utfordringene i sektoren i strategien? En inkludering av de viktigste initiativene vil kunne bidra til at strategien lettere kan anvendes som et styringsverktøy i sektoren ved å gjøre det lettere å se sammenhengen mellom de ulike målområdene og måleindikatorene.
- At innbyggere, pårørende og helsepersonell er betegnet som målgruppe for helsepersonell kan misoppfattes. Slik vi forstår det er vel strategien primært laget for myndigheter, ledere og beslutningstakere hvor målet er å forbedre vilkårene for innbyggere, pårørende og helsepersonell. Det anbefales at dette skillet klargjøres tydeligere.
- Det bør vurderes om helsenæringen også bør fremheves som en av strategiens primære målgrupper. Leverandørene av e-helseløsninger er viktige da det er behov for en sterk næring med høy kompetanse for å nå målene. Næringen har signalisert at de savner klare rammer og forutsigbarhet
- Strategien har med mål og målindikatorer som fremstår hensiktsmessige. Senter for e-helse mener imidlertid at det er behov for at strategien er mer konkret når det gjelder aktiviteter for å nå målene.
- De fleste måleindikatorene måler kvantitative data som kan gi indikasjoner på omfang av bruk av løsninger og tjenester. Senter for e-helse mener at de kvantitative indikatorene bør suppleres med kvalitative data som kan bidra med informasjon om aktørenes faktiske behov, ønsker og opplevd nytte av ulike tjenester. En kombinasjon av kvantitative og kvalitative data vil kunne gi et mer helhetlig bilde av virkeligheten og dermed bedre indikasjon på om aktuelle tiltak bidrar til måloppnåelse.

2) Har dere tilbakemelding på de fem strategiske målene med målindikatorer?

Mål 1: Aktiv medvirkning i egen og næres helse

- Senter for e-helse ser det som positivt at dette målet er plassert først, da det viser at innbyggere er høyt prioritert. Strategien bør likevel i enda større grad fremhevet betydningen av involvering av brukere, samt konkretisere hvordan brukernes behov og forutsetninger for å ta i bruk digitale løsninger skal møtes.
- Senter for e-helse er opptatt av at arbeidet med Helsenorge må videreutvikles for å bidra til ytterligere medvirkning for innbyggere. Helsenorge bør i større grad legge til rette for to-veis kommunikasjon mellom innbygger og helsepersonell. Det er viktig at fullmaktsløsninger (vergemål og samtykke) i Helsenorge forbedres. I tillegg bør det legges større press på at Helsenorge bør være den valgte portalen for fastleger. I dag er det stort språk i løsninger som tilbys, noe bidrar til forskjeller i innbyggernes muligheter for medvirkning.

- Det er positivt at det i strategien rettes søkelys på digital kompetanse og helsekompetanse. Videre står det at måloppnåelse forutsetter økt digital kompetanse. Senter for e-helse opplever imidlertid at strategien er lite fleksibel ved at den ikke tar høyde for at det alltid vil være innbyggere som ikke har mulighet til eller ønske om å ta i bruk digitale tjenester. Det er behov for å differensiere tjenester fremfor å ensidig forvente at alle skal ta digitale løsninger i bruk. Det primære bør være at tjenestene tilpasser seg individet, ikke at individet må tilpasse seg tjenesten. Derfor bør det tilbys fleksible løsninger slik at «ikke-digitale innbyggere» får like god tilgang til helsetjenester som innbyggere som benytter digitale løsninger.

Indikatorer:

Inkludere indikatorer som synliggjør likeverdig utbredelse av tjenester både på individ- og på systemnivå. For eksempel synliggjør ikke antall kommuner som bruker velferdsteknologi (måleindikator 1.4) omfang av bruk på individnivå og spekteret av hvilke typer teknologier som brukes.

- Inkludere indikatorer som viser hva kommunene gjør for å øke bruken av velferdsteknologi.
- Inkludere indikatorer som viser tilgang til fleksible løsninger (for eksempel analoge alternativer) for å synliggjøre at innbyggere har lik tilgang til tjenester uavhengig av om de ønsker eller kan ta i bruk digitale løsninger.
- De foreslåtte indikatorene viser i liten grad hvorvidt innbyggere har reell mulighet for medvirkning. Samarbeid med forskningsmiljøer er essensielt for å kunne måle om digitale helsetjenester inkluderer innbyggere i samsvar med rettigheter som følger helselovgivningen. Behov for samarbeid med forskningsmiljøer bør fremgå av strategien.

Mål 2: Enklere arbeidshverdag

- Senter for e-helse anser en enklere arbeidshverdag som et viktig mål og en forutsetning for økt implementering og bruk av digitale løsninger. Samtidig bør strategiens tilnærming fremstå mer aktiv. For eksempel kan betydningen av å utbedre Velferdsteknologisk Knutepunkt (VKP) for å redusere dobbeltregistreringer fremheves. Burde strategien også gitt retning for satsingen Felles Kommunal Journal som arbeider for bedre arbeidsverktøy for helsepersonell?

- Strategien fremhever økt digital kompetanse hos helsepersonell som en viktig forutsetning. Senter for e-helse anser det som viktig at strategien også sier noe om hvordan digital kompetanse hos helsepersonell kan bygges, for eksempel gjennom tiltak som velferdsteknologiens ABC. Undervisning og behovene i praksisfeltet bør kobles bedre sammen. Blant annet er det behov for mer kompetanse og bevissthet på hvordan teknologi kan innføres i tjenestene.

- Strategien sier ikke noe om hvem som skal lage løsningene. Vi mener det bør vurderes om strategien også bør inkludere bærekraftsmål 9 (industri, innovasjon og infrastruktur) og 17 (samarbeid på tvers)?

Indikatorer:

- Er det kun modenhet og tilfredshet med EPJ som sier noe om hvorvidt arbeidshverdagen blir enklere? Det bør vurderes å inkludere indikatorer som også kan måle hvordan bruk av andre teknologiløsninger enn EPJ kan bidra til en enklere arbeidshverdag. I tillegg bør det utformes indikatorer som kan vise hvordan helsepersonell opplever at helheten av digital støtte bidrar til en enklere arbeidshverdag.

- Bør det formuleres indikatorer som belyser innovasjonsgrad?

- Inkludere indikatorer som viser hva kommunene gjør for å heve den digitale kompetanse hos helsepersonell og innbyggerne.

Mål 3: Helsedata til fornying og forbedring

- Sikker tilgang til data er et viktig område. Strategien omhandler primært registerdata og data som samles inn nasjonalt. Det bør komme tydeligere fram at det finnes ulike typer data (data fra registre, fra EPJ og pasientgenererte data) og at det bør være spesifikke tiltak for de ulike datatypene. Det bør også gjøres et skille mellom hvorvidt dataene skal være klinisk orientert eller mer beslutningsorienterte. Blant annet er det i dag få løsninger hvor helsepersonell kan bruke data i klinikk. Videre er det i dag mye søkelys på personsentrert medisin og AI, mens bruk av data i kommunal sektor og data som pasienten selv sender inn er mindre fokusert. For eksempel frembringer digital hjemmeoppfølging mye data som også bør være gjenstand for analyser.
- Strategien angir ingen tydelige prioriteringer. For eksempel kan det diskuteres hvorvidt løsninger for de store kronikergruppene med størst behov burde prioriteres.
- Det er viktig at innsamling av data ikke blir et mål i seg selv. For å stimulere til aktiv bruk av data til kvalitetsforbedringer bør det derfor følge med noen incentiver.
- Senter for e-helse mener det er viktig å ha en nasjonal skyløsning for helsedata.

Indikatorer:

- Angående målindikator 3.2: Bør indikatoren inkludere mål på hvor mange kommuner som bruker data fra velferdsteknologi til tjenesteforbedring?
- Angående målindikator 3.2: I utforming av indikatoren bør det skilles mellom ulike nivå (lokalt, regionalt eller nasjonalt) og omfang på de ulike nivåene.

Mål 4: Tilgjengelig informasjon og styrket samhandling

- Skillet mellom målområde 3 og 4 bør presiseres, da de fremstår som delvis overlappende i sin omtale av hvordan data skal brukes. Dersom data på målområde 4 handler om bruk på klinisk nivå bør dette presiseres tydeligere som et skille til målområde 3.
- Senter for e-helse mener at målområdet har et ensidig søkelys på helsesektoren. Samhandling mellom ulike sektorer, blant annet velferds- og sosial sektor, bør vektlegges i større grad.

Indikatorer:

- Det er mye søkelys på samhandling mellom helsepersonell. Bør også indikatorer som viser noe om ivaretagelse av pasientens data og samhandling knyttet til pasientens data inkluderes?

Mål 5: Samarbeid og virkemidler som styrker gjennomføringskraft

- Senter for e-helse mener at strategien slik den er formulert, ikke i tilstrekkelig grad er til hjelp i det konkrete arbeidet for måloppnåelse. Blant annet bør Direktoratet for e-helse tydeliggjøre bedre hvilken styringsrolle de skal ha.
- Strategien nevner 'innbyggerrepresentanter'. Representasjon av innbyggere er viktig, men strategien bør også tilrettelegge for reell/direkte innbyggerinvolvering.
- Senter for e-helse anbefaler at begrepet 'samskaping' inkluderes. Samskappingsmetodikk er en forutsetning for å lykkes med de strategiske målområdene og bør derfor løftes fram. -

Helsenæringen opplever at det sendes ulike signaler. Det bør derfor gis klarere rammer og incentiver for marked og næring.

- Digitaliseringsdirektoratet har pekt ut 7 livshendelser som man fokuserer arbeidet mot – kan disse livshendelsene brukes som en retning for tverrsektorielt samarbeid?

3) Har dere tilbakemeldinger på prosessen for hvordan strategien skal følges opp?

- Senter for e-helse støtter de foreslåtte fire stegene. Det bør tas utgangspunkt i status for pågående initiativer og med en smidig tilnærming til realisering.
- Det er viktig at Direktoratet bidrar til at aktuelle aktører får et aktivt eierskap til strategien og vet hvordan de skal bruke den.

4) Andre innspill og tilbakemeldinger?

Klikk eller trykk her for å skrive inn tekst.